

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 44/2023-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho, zo sudkyne Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Petra Molnára v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **MAGNIT EU, s. r. o.**, Račianska 88B, Bratislava, IČO 50 706 411, právne zastúpenej spoločnosťou PUCHALLA, SLÁVIK & partners s. r. o., Kmeťova 24, Košice, IČO 36 860 930, v mene ktorej koná advokát JUDr. Martin Puchalla, PhD., proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. 2 Cob 156/2020 z 10. decembra 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 1. decembra 2022 domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 2 Cob 156/2020 z 10. decembra 2020 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

Sťažovateľka navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že Okresný súd Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) viedol konanie o vydanie neodkladného opatrenia pod sp. zn. 23 Cb 73/2020, v ktorom sa navrhovateľ domáhal proti sťažovateľke vydania zariadení slúžiacich na drvenie štrku. Navrhovateľ sa domáhal uloženia tejto povinnosti na tom základe, že predmetné technologické zariadenia mal nadobudnúť na základe kúpnej zmluvy č. 0511/19 z 5. novembra 2019 a so sťažovateľkou uzavrel zmluvu č. 022 o poskytovaní služieb v medzinárodnej a vo vnútroštátnej cestnej nákladnej doprave z 12. novembra 2019 (ďalej len „zmluva o preprave“). Podľa zmluvy o preprave mala sťažovateľka

prevziať a celé zariadenie na drvenie štrku prepraviť na celkovo 17 nákladných vozidlách z Talianska na Ukrajinu. Navrhovateľ tvrdil, že sťažovateľka túto prepravu vykonala iba čiastočne – previezla na miesto určenia časť zariadenia na 5 nákladných vozidlách, preto nemôže realizovať svoj podnikateľský zámer.

Okresný súd uznesením č. k. 23 Cb 73/2020 z 23. apríla 2020 zamietol návrh na nariadenie neodkladného opatrenia s odôvodnením, že navrhovateľ jednoznačne neosvedčil podmienky na jeho vydanie .

Proti zamietavému uzneseniu podal navrhovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením č. k. 2 Cob 84/2020 zo 14. júla 2020 tak, že zamietavé uznesenie zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

3. Okresný súd v poradí druhým uznesením č. k. 23 C 73/2020 z 31. augusta 2020 (ďalej len „uznesenie o neodkladnom opatrení“) nariadil neodkladné opatrenie a sťažovateľku zaviazal vydať špecifikované zariadenia navrhovateľovi. Sťažovateľka proti uzneseniu okresného súdu o nariadení neodkladného opatrenia podala odvolanie z dôvodu, že všeobecné súdy sa vôbec nezaoberali jej argumentmi, nevykonali navrhnuté dokazovanie, čo podľa jej názoru spôsobuje nepreskúmateľnosť a arbitrárnosť uznesenia o neodkladnom opatrení.

4. Krajský súd napadnutým uznesením potvrdil uznesenie okresného súdu o neodkladnom opatrení. Odvolací súd najprv zrekapituloval priebeh konania a poukázal na svoje skoršie rozhodnutie, ktorým zrušil v poradí prvé uznesenie okresného súdu o zamietnutí návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia. V tejto súvislosti poukázal na to, že jeho záväzný právny názor vyjadrený v zrušujúcom uznesení sa týkal charakteru neodkladného opatrenia a že v ňom konštatoval predčasnosť zamietnutia návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia z dôvodu, že okresný súd sa nevysporiadal s listinnými dôkazmi osvedčujúcimi zmluvný vzťah medzi stranami. Krajský súd tiež zdôraznil, že otázka iba čiastočnej prepravy medzi stranami sporná nebola. V odôvodnení napadnutého uznesenia krajský súd uviedol: *„Odvolací súd sa nestotožnil s odvolacou námietkou žalovaného, že neboli splnené zákonné predpoklady pre takýto druh neodkladného opatrenia. Nesúhlasí s jeho tvrdením, že ide o výrok smerujúci k povinnosti vydať vec v prípade, keď sú pochybnosti nielen ohľadne vlastníka, špecifikácie, rozsahu, legitimacy držby a existencie porušenia zmluvných povinností zo strany držiteľa-žalovaného. Podľa odvolacieho súdu boli splnené zákonné predpoklady pre nariadenie neodkladného opatrenia, keďže je osvedčená existencia právneho vzťahu medzi sporovými stranami, navrhovateľom tvrdené a osvedčené skutočnosti odôvodňujú potrebu neodkladnej úpravy (princíp opodstatnenosti), uložením požadovanej povinnosti možno dosiahnuť ochranu (princíp efektívnosti) a právne účinky neobmedzia povinnú osobu neprímeraným spôsobom (princíp efektívnosti). Zároveň je osvedčené, že dochádza k porušovaniu práv žalobcu, keďže žalovaný odmieta vydať prepravovaný tovar argumentujúc tvrdením, že ide o oprávnenú držbu.“* Existenciu právneho vzťahu medzi stranami krajský súd odvodil z predložených listinných dôkazov – zo zmluvy o preprave, z objednávky na prepravu tovaru i odstúpenia od zmluvy. Zároveň z týchto listinných dôkazov podľa názoru krajského súdu vyplynula aj potreba neodkladnej úpravy pomerov medzi stranami, keďže nespornou skutočnosťou bolo, že preprava bola vykonaná iba čiastočne. V tejto súvislosti krajský súd tiež uviedol: *„Podľa odvolacieho súdu žalobca Kúpnu zmluvou... osvedčil, že je vlastníkom tovaru, ktorého vydania sa*

domáha. Pokiaľ ide o rozsah vykonávanej prepravy a špecifikácie vecí, ktoré majú byť vydané, táto skutočnosť vyplýva zo Zmluvy, objednávky a Kúpnej zmluvy, ktorá obsahuje predmet kontraktu. Zároveň odvolací súd poukazuje na ust. čl. 3.1.3 Zmluvy, podľa ktorého bol prepravca povinný skontrolovať množstvo a stav nakladaného tovaru s množstvom uvedeným v nákladnom liste, žalovaný preto musí mať vedomosť, čo prepravoval na jednotlivých kamiónoch.“ Krajský súd tiež konštatoval, že je zachovaný princíp efektívnosti, pretože nariadením neodkladného opatrenia je možné dosiahnuť ochranu, ktorej sa navrhovateľ domáha, a zároveň zdôraznil, že rovnako je zachovaný princíp proporcionality, pretože „žalovaný môže uplatniť svoje finančné nároky súdnou cestou“. Napokon krajský súd vo vzťahu k rozsahu dokazovania uviedol: „... dokazovanie v konaní o nariadenie neodkladného opatrenia má povahu osvedčovania, čo vyplýva z ustálenej judikatúry. Ako už bolo uvedené žalobca osvedčil právny vzťah ako aj skutočnosť, že preprava v celom rozsahu vykonaná nebola a žalovaný mu prepravovaný tovar zadržíava. Skutočnosť či žalobca odstúpil od zmluvy platne alebo neplatne, nie je predmetom dokazovania v tomto konaní a môže mať jedine vplyv na posudzovanie prípadných nárokov žalovaného. Podľa odvolacieho súdu žalovaný neosvedčil, že má splatné pohľadávky titulom neuhradenej odmeny, keďže preprava v celom rozsahu vykonaná nebola, žalovaný nespochybnil tvrdenie žalobcu o úhrade 80 % z odmeny a z porušenia záväzkového vzťahu vznikajú iné nároky ako nárok na odmenu. Uvedeným rozhodnutím nie sú dotknuté oprávnené záujmy žalovaného, pretože si svoje finančné nároky v prípade preukázania porušenia povinností žalobcom môže uplatňovať samostatnou žalobou.“

K námietke sťažovateľky o arbitrárnosti a nepreskúmateľnosti uznesenia okresného súdu o nariadení neodkladného opatrenia uviedol, že „*odvolací súd postupom podľa § 397 ods. 3 CSP (správne má byť § 387 ods. 2, pozn.) doplnil dôvody a vysporiadal sa s argumentáciou strán relevantnou pre predmetné rozhodnutie.*“

5. Proti napadnutému uzneseniu krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) z dôvodu, že okresný súd ani krajský súd sa nevysporiadali s jej argumentmi ani návrhmi na vykonanie dokazovania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) dovolanie sťažovateľky uznesením č. k. 2 Obdo 103/2021 z 25. augusta 2022 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu“) ako neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP odmietol. Právnemu zástupcovi sťažovateľky bolo uznesenie najvyššieho súdu doručené 3. októbra 2022. Najvyšší súd poukázal na to, že tvrdenie o nedostatočnom odôvodnení bolo predmetom odvolacieho konania a odvolací súd sa touto námietkou zaoberal, konkrétne v bode 21 napadnutého uznesenia. Z uvedeného bodu napadnutého uznesenia vyplýva, že navrhovateľ osvedčil právny vzťah, ako i skutočnosť, že preprava v celom rozsahu vykonaná nebola a sťažovateľka prepravovaný tovar zadržíava, pričom skutočnosť, že navrhovateľ odstúpil od zmluvy, či už platne, alebo neplatne, nie je predmetom dokazovania v konaní o nariadenie neodkladného opatrenia a môže mať vplyv jedine na posudzovanie prípadných nárokov sťažovateľky. Dovolací súd tiež konštatoval, že z rozhodnutia súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu „*jednoznačne vyplýva, že súdy sa zaoberali argumentáciou oboch strán sporu, žalovaný vo svojom dovolaní nijako nešpecifikoval, s ktorými ním predloženými dôkazmi, ktoré mohli mať vplyv na rozhodnutie súdov, sa tieto nevysporiadali.*“

Vo vzťahu k namietanému nesprávnemu hodnoteniu dôkazov, ktoré viedlo k nesprávnym skutkovým zisteniam, najvyšší súd uviedol, že táto okolnosť sama bez ďalších skutočností nemôže zakladať vadu zmätočnosti. Sťažovateľka tvrdila, že okresný súd i krajský súd mali vedomosť o sporných skutočnostiach v rozsahu určenia toho, kto je vlastníkom prepravovaného tovaru, či o nedostatočnej špecifikácii tovaru a napriek tomu v tomto smere nevykonali dokazovanie. Najvyšší súd v nadväznosti na túto argumentáciu poukázal na to, že súdy oboch inštancií jednoznačne uviedli, z akých dôkazov vychádzali, a dostatočným spôsobom odôvodnili s prihliadnutím na charakter konania, akými úvahami sa riadili pri vyhodnotení otázky, v akej miere a v prospech koho je osvedčené vlastníctvo prepravovaného tovaru aj o aký konkrétny tovar ide. S argumentmi sťažovateľky o nárokoch vyplývajúcich z tvrdenej oprávnenej držby sa všeobecné súdy taktiež vysporiadali, a to tým, že konšatovali, že tieto skutočnosti sťažovateľka riadne neosvedčila, navyše v prípade porušenia zmluvných povinností zo strany navrhovateľa môžu byť tieto otázky vrátane eventúálnych finančných nárokov sťažovateľky predmetom samostatnej žaloby.

II.

Argumentácia sťažovateľky

6. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti tvrdí, že napadnuté uznesenie krajského súdu je založené výlučne na tvrdeniach navrhovateľa. Odôvodnenie napadnutého uznesenia považuje za arbitrárne.

7. V ústavnej sťažnosti sťažovateľka uviedla, že navrhovateľ v rozpore so zmluvou o preprave neposkytol doklady potrebné k colnému odbaveniu, čím došlo k objektívnej nemožnosti dokončenia prepravy. Následkom tohto porušenia, ako i porušenia iných zmluvných povinností (napr. prestoj z dôvodu, že kamióny boli naložené nad hmotnostnú normu) vznikli sťažovateľke dodatočné náklady, pre ktoré si uplatnila zákonné zádržné právo k predmetu prepravy. V tejto súvislosti argumentovala tým, že pohládávka pri uplatnení zádržného práva sporná, je na mieste v konaní o vydanie veci prejudiciálne rozhodnúť o odôvodnenosti zádržného práva a existencii pohľadávky, čo však v danom prípade všeobecný súd neurobil. Sťažovateľka bez bližšieho konkretizovania namietala, že zo zmluvy o preprave ani z objednávky nevyplýva predmet prepravy a tiež že nebolo preukázané vlastníctvo prepravovaného tovaru.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie o porušení práv sťažovateľky na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru) napadnutým uznesením krajského súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie okresného súdu o nariadení neodkladného opatrenia.

9. Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu, a preto každá fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorý je kompetenčne predsunutý pred uplatnenie právomoci ústavného súdu (podobne II. ÚS 148/02, IV. ÚS 78/04, III. ÚS 83/06).

10. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť, a preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a uplatní sa až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ústavný súd v systéme ochrany základných práv a slobôd predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [ďalej len „zákon o ústavnom súde“ (III. ÚS 149/04, I. ÚS 480/2013, II. ÚS 544/2017)]. Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04, II. ÚS 68/2021).

11. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka účinný právny prostriedok ochrany svojich práv mala a tento aj využila. Proti napadnutému uzneseniu krajského súdu podala dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP. V rámci dovolacieho konania najvyšší súd preskúmal námietku sťažovateľky totožnú s námietkou, ktorá je predmetom ústavnej sťažnosti podanej ústavnému súdu, a o tejto aj rozhodol.

12. Najvyšší súd vo veci konal a vo svojom uznesení v bode 19.1 najprv konštatoval prípustnosť podaného dovolania a následne pristúpil k prieskumu uplatneného dovolacieho dôvodu. I keď najvyšší súd v bode 36 uznesenia uviedol, že „*prípustnosť dovolania žalovaného podľa ust. § 420 písm. f) C. s. p. nie jej procesne daná*“, je v okolnostiach veci podstatné, že meritorný dovolací prieskum najvyšší súd vykonal a jeho záver zhmotnil v bode 35 uznesenia, v ktorom konštatoval, že „*konanie pred odvolacím súdom, tak v rozhodovanej veci nebolo postihnuté tvrdenou vadou zmätočnosti...*“.

13. V nadväznosti na uvedené ústavný súd poukazuje na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Veselský proti Českej republike, sťažnosť č. 30020/11, Hejkrliková proti Českej republike, sťažnosť č. 33129/04), podľa ktorej je prijateľné, ak sa ako podmienka prijateľnosti ústavnej sťažnosti proti rozhodnutiu odvolacieho súdu stanoví aj povinnosť napadnúť rozhodnutie dovolacieho súdu, ak nejde o odmietnutie z dôvodu neprípustnosti, ale z dôvodu, že nie sú dané dovolacie dôvody. V takom prípade by vynechanie tohto rozhodnutia v ústavnej sťažnosti smerujúcej proti rozhodnutiu odvolacieho súdu mohlo narušiť princíp právnej istoty.

14. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

15. Sťažovateľka ústavnou sťažnosťou uznesenie najvyššieho súdu nenapadla. Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu je ústavnú sťažnosť potrebné odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. januára 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu